

Finansal Okuryazarlık Seviyesi Tespiti: Lisans Eğitimi Süresince

Hidayet GÜNEŞ*

Öz

Son yıllarda, hükümetlerin ve işverenlerin bireyler namına yatırımları yönetmedeki rolleri azalmaya başlamıştır. Değişen yapı sonucunda bireylerin kendi gelirlerini yönetme ve finansal geleceklerini garantiye alma konusundaki sorumlulukları giderek artmaktadır. Artan sorumluluk ile beraber, bireyler daha dikkatli ve seçici olmak durumunda kalmışlardır. Özellikle genç olan çoğu bireyin bütçeleme, yatırım, kredi ve harcama gibi kişisel finans konuları hakkında yeterince bilgiye sahip olmaması yanlış finansal kararlar almalarına sebebiyet vermektedir.

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık durumlarının üniversite hayatları boyunca nasıl değişiklik gösterdiğini tespit edebilmek amacıyla yapılmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinde, 1. sınıftan 4. sınıfa kadar bakıldığında düşük ve çok düşük düzeyden, orta ve yüksek düzeye doğru bir artış olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak öğrencilerin, 3. sınıf hariç (yüksek) tüm sınıf düzeylerinde orta düzeyde finansal okuryazar oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin finansal okuryazarlık alt düzey başlıklarında yer alan sorulara vermiş oldukları doğru cevap ortalamalarının, sınıf ilerledikçe neredeyse her sınıfta ve her alt düzeyde arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lisans Eğitimi, Finansal Okuryazarlık, Piyasa Bilgisi

Determination of Financial Literacy Level: During Undergraduate Education

Abstract

In recent years, the role of governments and employers in managing investments on behalf of individuals has begun to decline. As a result of the changing structure, the responsibilities of individuals to manage their own income and to secure their financial future are increasing. With increasing responsibility, individuals have had to be more careful and selective. The fact that most individuals, especially young people, do not have enough information about personal finance issues such as budgeting, investment, credit and spending, has caused them to make wrong financial decisions.

This study was carried out in order to determine how the financial literacy status of university students changes throughout their university life. As a result of the study, it has been determined that there is an increase in the financial literacy levels of the students from the 1st to the 4th grade, from low and very low levels to medium and high levels. In general, it was determined that the students were moderately financially literate at all grade levels except the 3rd grade (high). It has been determined that the average of correct answers given by the students to the questions in the sub-level titles of financial literacy increases as the class progresses, in almost every grade and every sub-level.

Keywords: Undergraduate Education, Financial Literacy, Market Knowledge

Geliş/Received: 10. 02. 2022

Kabul/Accepted: 23. 05. 2022

* **Etik Kurul İzni:** Bu çalışma için Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 04.11.2020 tarih ve GO 2020/286 karar numarası ile etik kurulu onayı alınmıştır.

* Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Finans ve Bankacılık Bölümü, hgunes@mehmetakif.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-9826-9862
(Makale Türü: Araştırma makalesi)

Giriş

Son yıllarda, hükümetlerin ve işverenlerin bireyler adına yatırımları yönetmede oynadığı rol önemli seviyede azalmaya başlamıştır. Bu durumun en büyük sebebi, finansal piyasalarda yaşanan reformlar ve dünya genelinde değişiklik gösteren sosyal destek yapısından meydana gelmektedir. Değişen yapı sonucunda bireylerin kendi gelirlerini yönetme ve finansal geleceklerini garantiye alma konusundaki sorumlulukları artmaya başlamıştır (Agarwalla, Barua, Jacob ve Varma, 2012: 1). Artan sorumluluk ile birlikte bireyler daha dikkatli ve seçici olmak durumunda kalmışlardır. Kendini finansal anlamda koruma içgüdü, bireyleri finansal anlamda daha iyi ve doğru bilgi edinme noktasına doğru yönlendirmiştir. Finansal anlamda kendisini geliştirebilen bireyler tüketici, üretici, yatırımcı ve vatandaş olarak daha bilinçli kararlar alabilecektir. Son zamanlarda ortaya çıkan pandemi, enerji ve tarımsal ürünlerdeki fiyat artışları gibi sebeplerden dolayı, ülkeler ve bireyler zorluklarla karşılaşmaktadır. Ekonomik ve finansal çalkantı zamanlarında belirsizlik hat safhada olduğu için, finansal anlamda eldeki parayı iyi yönetebilme daha da önemli hale gelmektedir. Son küresel finans krizine, finansal bilgi ve beceri eksikliğinin de etkisinin olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Özellikle genç olan çoğu bireyin bütçeleme, yatırım, kredi ve harcama gibi kişisel finans konuları hakkında yeterince bilgiye sahip olmaması yanlış finansal kararlar almalarına sebep olmaktadır. Alınan bu yanlış kararlar da mevcut ekonomik zorluk veya krizlerin büyümesine ve daha da yayılmasına ortam hazırlamaktadır (Borodich, Deplazes, Kardash ve Kovzik, 2010: 71).

Günümüzde, bireylerin kişisel refahının yanı sıra ülkelerinin ekonomik büyümesini artırabilmek için de finansal becerilere ihtiyaç duyulmaktadır. Finansal anlamda okuma yazma bilmeyen bir toplum, ülke açısından ekonomi üzerinde bazı problemler meydana getirebilmektedir. Bundan dolayı daha iyi finansal bilgi ve becerinin sağlanması hem bireylerin finansal refahının artmasına hem de ülke ekonomisinin büyümesi ve derinlik kazanmasına yardımcı olabilecek en önemli unsurlardan birisidir. Yeterli seviyede finansal bilgi ve beceri kazanmak, herkesin sahip olduğu bir kolaylık veya bilgi değil, günümüz toplumlarında hayatta kalabilmek için bireylerin sahip olması gereken vazgeçilmez bir hayatta kalma aracıdır (Isomidinova ve Singh, 2017: 62-63).

Kısmen bireylerin ödeyemedikleri borçları ile karakterize edilen 2008 küresel finans krizi, tasarruf ve borçlanma gibi davranışların nasıl daha iyi yapılabileceğinin öğrenilebilmesine yönelik ilgiyi artırdı. Bireylerin bilgiye dayalı finansal kararlar alma yeteneği, mevcut finansal kaynakların daha verimli alanlarda kullanılmasına ve hem mikro hem de makro düzeyde daha fazla finansal istikrara katkıda bulunabilecek durumların meydana gelebilmesi için kritik öneme sahiptir. Bilgiye dayalı finansal kararlar alma yeteneğini geliştirmeye yönelik çabalar, tasarruf oranlarının artmasına ve en yoksul ve savunmasız tüketicilere borç verebilme imkânının oluşabilmesinin bir bileşeni olabilir (Klapper, Lusardi ve Panos, 2012: 2). Yaşanan 2008 küresel finans krizi, iki önemli hususta paha biçilemez dersler vermektedir. Birincisi, daha dürüst ve doğru açıklanmış finansal bilgilerin önemi;

ikincisi ise, finansal bilgileri özümseme ve rasyonel ve vicdani kararlar alabilmede çok faydalı olacak daha iyi bir finansal okuryazarlık seviyesine duyulan ihtiyaçtır (Lantara ve Kartini, 2015: 247).

OECD Uluslararası Finansal Eğitim Ağı finansal okuryazarlığı, sağlam finansal kararlar almak ve sonucunda kişisel finansal refahı sağlamak için gerekli olan farkındalık, bilgi, beceri, tutum ve davranışların bir kombinasyonu olarak ifade etmektedir. Dolayısıyla finansal okuryazarlık, temel finansal kavramlar hakkında temel düzeyde bilgileri bilme, basit ve bileşik faiz gibi faiz hesaplamalarını yapabilme, aile bütçesi oluşturabilme becerisi; para, harcama ve tasarrufa karşı tutum ve finansal geleceği garanti altına alma davranışı gibi becerileri içerisinde barındırmaktadır (Kiliyanni ve Sivaraman, 2016: 48). Finansal okuryazar olabilmek için gerekli becerilere rağmen son yıllarda finansal konulardaki uzman yorumcular, yetersiz kişisel finansal okuryazarlık konusunda kurumları uyarmaktadırlar. Finansal piyasaların kurlsızlaşması ve finansal kurumların pazar payını artırabilmek için birbirleriyle girmiş oldukları rekabet sonucunda krediye ulaşabilme imkânının kolaylaşması, bireylerin yeterli seviyede finansal becerilere sahip olmalarını gündeme getirmiştir. Bunların yanı sıra kredi kartlarının neredeyse isteyen tüm bireylere verilmesi ve eskiye nazaran daha fazla işletmede kullanılabilmesi tüketim harcamalarında da bir artışa sebebiyet vermektedir. Ayrıca yeni finansal enstrümanların geliştirilmesi, pazarlama süreçlerinin farklılaşması, bireylerin internet ve telefon üzerinden doğrudan yatırım yapabilme imkânının artırılması ve bunlara teşvik edilmesi gibi sebepler sonucunda kişilerin finansal stratejileri günlük konuşmalarının bir parçası haline gelmektedir (Beal ve Delpachitra, 2003: 65).

Finansal okuryazarlık hem ulusal düzeyde politika yapıcılar ve finansal düzenleyici otoriteler hem de uluslararası düzeyde OECD'nin başı çektiği çok çeşitli kuruluşların dikkatini çeken konulardan biri haline gelmiştir. Bu kuruluşlar, bireylerin günlük hayatlarında finansal kararlar alırken bilinçli davranabilmelerini sağlayacak yeterli seviyede finansal kavramlar bilgisine sahip olmayabileceğinden endişe duymaktadırlar. Bu kavramlar: bütçeleme; parayı, krediyi ve borcu etkin bir şekilde yönetmek; sigorta ve kişisel koruma ihtiyaçlarının doğru değerlendirilmesi; tasarruf ve yatırım seçenekleri ile alakalı farklı risk ve getiri bileşenlerini değerlendirmek; uzun vadeli hedefler için alınması gereken tasarruf kararları gibi çeşitli durumları ifade etmektedir. Yukarıda bahsedildiği gibi küresel finans krizini ağırlaştıran faktörlerden birisi de finansal okuryazarlık eksikliği olarak genel çapta kabul görmektedir. Kriz döneminde finansal okuryazarlığı düşük olan bireyler, bilgi ve beceri eksikliğinden dolayı karşılaşmış oldukları risklerin daha da artmasına sebebiyet vermişlerdir. Finansal şokları absorbe edebilmek için gerekli olan karmaşıklığından (zarar eden üründen çıkıp kara geçen ürüne yönelme, riski durdurma gibi stratejileri kullanamama, ürünler arasındaki korelasyonu bilememe gibi) yoksun olan bireyler, finansal piyasada oluşan dalgalanmalara karşı kendilerini daha savunmasız bulmaktadırlar. Sonucunda da tasarruflarında bir azalma veya tamamen kaybetme durumu ortaya çıkabilmektedir (Bongini, Trivellato ve Zenga, 2012: 425). Finansal okuryazar olan bireyler ise tüketici, yatırımcı ve tasarruf sahibi olarak rasyonel kararlar alma olasılıklarının yüksek olması sonucunda kişisel refahlarını

artırabilme veya mevcut seviyesini koruyabilme imkânına sahip olabilmekte ve bu durum da ülke ekonomisi açısından sürdürülebilir bir büyümeyi beraberinde getirebilmektedir (Jang, Hahn ve Park, 2014: 23).

Kişisel finansal okuryazarlığı etkileyen hem iç faktörler (kişisel özellikler) hem de dış faktörler (çevre) olmak üzere birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörleri kişisel demografik özellikler, sosyal ve ekonomik özellikler, finansal deneyim, finansal eğitim, ekonomik koşullar, aile özellikleri, arzu ve merak, yetiştirilen çevre, meslek, coğrafi konum olarak gruplandırmak mümkündür (Nidar ve Bestari, 2012: 163). Finansal okuryazarlık, bireylerin ekonomik bilgileri işlemelerini ve finansal planlama, servet birikimi, borç ve emekli maaşları hakkında bilinçli kararlar alabilmelerini sağlamaktadır. Bu sebeplerden dolayı, finansal okuryazarlık tüm bireyler için önem arz ederken özellikle meslek hayatına başlamadan önceki son aşamada olan üniversite öğrencilerinin sağlıklı kısa ve uzun vadeli finansal kararlar alabilmeleri için faydalı olacağı düşünülmektedir (Isomidinova ve Singh, 2017: 62).

Öğrenciler, ülkeleri her anlamda ileriye taşıyabilecek toplumun en önemli unsurunu oluşturmaktadırlar. Yakın zamanda hayatın karmaşıklığı ve bütün zorluklarıyla karşı karşıya kalacaklardır. Kişisel finansal okuryazarlığın, sosyal hayatın gerçekleriyle yüzleşmede temel finansal sermaye olması beklenmektedir. Ancak bundan önceki eğitim hayatlarında aldıkları finansal eğitim, onları sadece bir işe girerek maaşlarını almaları üzerine odaklanmıştır. Onlara üniversiteyi bitirdikten sonra, işe başlayıp gelir elde ettiklerinde çok fayda sağlayacak finansal eğitim verilmemektedir (Nidar ve Bestari, 2012: 163). Eğer öğrencilere iş hayatına atıldıktan sonra kazandıkları gelirleri ile kendileri için faydalı ve doğru nasıl finansal kararlar almaları gerektiği öğretilir ise işte o zaman hem kendi refahları yükselecek hem de ülke ekonomisi büyüme imkânına sahip olabilecektir. İşte bu yüzden finansal okuryazarlık üzerinde durulması gereken konuların başında gelmektedir.

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık durumlarının üniversite hayatları boyunca nasıl değişiklik gösterdiğini tespit edebilmek amacıyla yapılmıştır. Bankacılık ve Finans bölümüne bundan 4 yıl önce yerleşen öğrencilere her yıl dönem başında aynı anket uygulanmış ve yıllar itibariyle öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin durumu belirlenmeye çalışılmıştır. Bunun yapılmasının sebebi, aynı öğrenci grubu üzerinde anketi uygulayarak almış oldukları derslerin kendi kişisel finansal okuryazarlık seviyeleri üzerinde artırıcı etkisinin olup olmadığını da ortaya koyabilmektir. Çünkü bu bölümü okuyan öğrenciler zaten belirli bir finans eğitimi aldıklarından dolayı bunun yanında kendilerini de geliştirebilme imkânına ulaşabilmişler mi bunu da görebilmek amaçlanmıştır. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gören Bankacılık ve Finans bölümü öğrencilerine 2017-2020 yılları arasında kapsayan dönemde finansal okuryazarlık anketi uygulanmıştır. Lisans eğitimi süresince öğrenciler üzerindeki finansal okuryazarlık seviyesinin ölçülmesi, çalışmanın mevcut literatürden farkını, özgünlüğünü ve orijinalliğini ortaya koymaktadır. Çalışmaya başlandığı dönemdeki öğrenci sayısı öğrencilerin okulu bırakması, yatay geçiş

yapması, anketlerin eksik doldurulması gibi durumların görülmesi sonucunda çalışma sonunda örneklemin az da olsa değişiklik göstermesine ve çalışmanın kısıtlarından birinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Literatür

Finansal okuryazarlık sadece yatırım amaçlı hisse senedi, tahvil, yatırım fonu, emtia gibi pek çok alternatif arasından birisini seçip parasını o ürüne yatırma kararı verilmesini değil, aynı zamanda ailenin aylık gelir gider bütçesini doğru bir şekilde hesaplayabilme ya da yeni bir lüks tüketim harcaması yaparken banka kredisi veya kredi kartı faizlerini ödeyebilme durumunu da değerlendirebilecek şekilde hane halkının basit günlük finansal kararları kendisi için en doğru ve etkin bir şekilde alabilmesine fayda sağlamaktadır (Lantara ve Kartini, 2015: 249).

Finansal okuryazarlık seviyelerini belirlemeye yönelik öncü sayılabilecek çalışmalar Amerika Birleşik Devletleri'nde 20. yüzyılın son dönemlerinde yapılmaya başlanmıştır. Yapılan bazı çalışmalarda, çeşitli finans ile alakalı enstrümanlar kullanılarak finansal okuryazarlık seviyesi ölçülmeye çalışılmıştır. Bu çalışmalardan içerik anlamında çok kullanılanı, Lusardi ve Mitchell tarafından 2005 yılında yapılan çalışmada ortaya atılan faiz birleştirme, enflasyon ve risk çeşitlendirme kavramları üzerine geliştirilen üç soru olmuştur (Kiliyanni ve Sivaraman, 2016: 48).

Bireylerin finansal okuryazarlık seviyelerini tespit edebilmek için farklı ülkelerde birçok çalışma yapılmıştır. Lusardi ve Mitchell (2011), Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) 50 yaş ve üzerinde olan yaklaşık 1300 kişiden oluşan grup üzerinde yaptığı çalışmada, Amerikalıların yarısının bileşik faiz ve enflasyon sorularına doğru cevap verdiğini ve yeterli finansal bilgiye sahip olanların tasarruf ve yatırım yapmaya istekli oldukları sonucunu tespit etmişlerdir. Ayrıca, erkeklerin kadınlara göre daha yüksek okuryazarlık oranına sahip olduğunu belirlemişlerdir. Danes ve Hira (1987), Chen ve Volpe (1998), Volpe, Chen ve Pavlicko (1996), Mandell (2008) ve Rosacker, Ragothaman ve Gillispie (2009) ABD temelinde çalışma yapmışlardır. Avustralya nezdinde ANZ Bankasının 2003 ve 2015 yıllarında yapmış olduğu çalışmalar mevcuttur. İlk çalışmada, bazı tüketicilerin temel finansal becerilerden ve belirli finansal ürün ve hizmetlere ilişkin işleyiş özelliklerinden yoksun olduğunu belirlemişlerdir. Yine bu çalışmada, yaş sınıflandırması yaparak 18 ile 24 yaş arasında ankete katılan tüketicilerin en düşük finansal okuryazarlık seviyesine sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. İkinci çalışmalarında, yetişkinler üzerinde bir araştırma yapmışlar ve katılımcıların finansal bilgilere nereden ulaştıklarını belirlemeye çalışmışlar. Sonuç olarak araştırmaya katılanların %55'inin finansal bilgilere ulaşmak için gazete, kitap, finans sitesi veya devlet yayınlarını kullanmadığını tespit etmişlerdir. Beal ve Delpachitra (2003) ve ANZ Bankası (2005) tarafından yapılan çalışmalar Avustralya örneği için diğer örnekler olarak gösterilebilir. Erner, Goedde-Menke ve Oberste (2016) tarafından Almanya'da okuyan lise öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada, finansal okuryazarlık seviyelerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Klapper ve diğerleri (2012), Rusya'da tüketici borçlanmasının çok hızlı artmasına rağmen

Katılımcıların sadece % 41'inin faiz bileşiklerinin işleyişini anladığını ve % 46'sının enflasyonla ilgili basit bir soruyu cevaplayabildiğini ayrıca finansal okuryazarlığın finansal piyasalara katılım ile pozitif, gayri resmi borçlanma kaynaklarının kullanımı ile negatif ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca, daha yüksek finansal okuryazarlığa sahip bireylerin daha fazla harcanmamış gelire ve daha yüksek harcama kapasitesine sahip olduklarını, finansal okuryazarlık ile harcanmamış gelirin mevcudiyeti arasındaki ilişkinin finansal kriz sırasında daha yüksek ve dolayısıyla finansal şok ve krizler ile başa çıkma aşamasında daha iyi finansal beceriye sahip olabileceklerini ifade etmişlerdir. Aynı çalışmada cinsiyet ile finansal okuryazarlık seviyesi arasında anlamlı bir fark olduğunu belirlemişlerdir. Beckmann (2013) Romanya'da gerçekleştirdiği çalışmasında, finansal okuryazarlığı fazla olan bireylerin gelirlerini arttırmak için daha fazla tasarruf araçlarını kullandıklarını ve emeklilik dönemlerinde refah düzeylerini koruyabilmek veya yükseltebilmek için daha fazla yatırım yapma yönünde istekli olduklarını belirlemiştir. Kiliyanni ve Sivaraman (2016), Hindistan Kerala'da yaklaşık 750 genç yetişkin ile yaptıkları çalışmada, finansal okuryazarlığın düşük olduğunu ve ortalama doğru cevap oranının % 44 gibi düşük oranda kaldığını tespit etmişlerdir. Hindistan için Bönte and Filipiak (2012), Agarwalla ve diğerleri (2012), Agarwal, Amromin, Ben-David, Chomsisengphet ve Evanoff (2015) çalışmaları diğer örneklerdir. Kılıç, Ata ve Seyrek (2015), Türkiye'de üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışma sonucunda, katılımcıların finansal okuryazarlık seviyelerinin düşük olduğunu tespit etmişlerdir. Temizel ve Bayram (2011), Ergün, Şahin ve Ergin (2014), Yılmaz ve Tunce (2017), Kocabıyık ve Teker (2018), Kaya ve Güneş (2019), Tetik (2019), Arslan (2020), Baltacı ve Kütük (2020), Ak Bingül, Türk ve Ak (2020), Sönmez ve Kılıç (2020), Özbay ve Özeltürkay (2021), Uyar ve Atalay (2021) Türkiye'de yapılmış olan diğer çalışmalardır. İngiltere'de Marriott (2007); Birleşik Arap Emirlikleri'nde Al-Tamimi ve Kalli (2009); İtalya'da Bongini, Trivellato ve Zenga (2012); Özbekistan'da Isomidinova ve Singh (2017) farklı ülkelerde yapılan çalışmalara örnek olarak gösterilebilir. OECD (2005), Ergün (2018) gibi çalışmalar da birden fazla ülke için finansal okuryazarlık durumunu araştırmıştır.

Finansal okuryazarlık seviyesi arttıkça kişisel servetin de arttığını Lusardi ve Mitchell (2011) çalışmalarında ortaya koymuşlardır. Aynı çalışmada makro anlamda finansal okuryazarlığı daha fazla olan ülke vatandaşlarının, piyasada günlük finansal durumlar ve işlemlerle daha iyi başa çıkabilecek finansal yetenekleri olmasının, daha optimal finansal kararlar alabilmelerini ve toplumun daha iyi bir refah seviyesine ulaşabilmesine yardımcı olabileceğini ifade etmişlerdir. Lusardi, Mitchell ve Curto (2010), 7.000'den fazla genç yetişkinle yaptıkları çalışmada, finansal okuryazarlık seviyesinin düşük ve enflasyonu, faiz seviyelerini ve risklerini çeşitlendirme konularında katılımcıların %35'den azının bilgi sahibi olduğu ve erkek katılımcıların kadınlara oranla daha yüksek seviyede finansal okuryazar oldukları sonuçlarına ulaşmışlardır. Finansal okuryazarlığı yüksek olan bireylerin, daha verimli ve etkin kararlar alabilme eğiliminde oldukları (Chang ve Hanna, 1992), tasarrufa yönelme ve gelecekte yaşayacakları gelir kaybı için çalışma hayatlarında bütçe ayırarak finansal planlama yapmaya daha istekli ve yatkın

oldukları (Perry ve Morris, 2005) sonuçlarına ulaşılmıştır. Finansal okuryazarlık seviyesi düşük olan bireylerin, yüksek maliyetli ipoteklere sahip olma olasılığının daha yüksek olduğu (Moore, 2003), yüksek faizli ipotekte temerrüde düşme veya onlarla sorun yaşama olasılıklarının daha yüksek olduğu (Gerardi, Goette ve Meier, 2010), daha fazla borçlanmaya ve daha düşük miktarlarda servet biriktirmeye başladıkları (Stango ve Zinman, 2009), düşük faiz oranları döneminde ipoteklerini yeniden finanse etme olasılıklarının daha düşük olduğu (Campbell, 2006), yüksek maliyetli işlemler yapma, daha yüksek ücretler ödeme ve yüksek maliyetli borçlanma yöntemleri kullanma eğiliminde oldukları (Lusardi ve Tufano, 2009) belirlenmiştir. Eğitim ve gelir seviyeleri ile finansal okuryazarlık arasında pozitif ilişki olduğunu (Hilgert, Hogarth ve Beverly, 2003; Perry ve Morris, 2005) tespit etmişlerdir.

Finansal okuryazarlık konusunda üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Martin ve Oliva (2001) ile Beverly ve Burkhalter (2005), gençlerin finansal okuryazarlıklarının ölçülmesi, hayatın erken sayılabilecek dönemlerinde edinilen finansal bilgi ve becerileri, onların gelecekteki finansal davranış ve refahlarını artırma çabalarında bir temel oluşturacağını düşündükleri için çok önem atfedilmesi gereken bir konu olduğunu belirtmektedirler. Rosacker ve diğerleri (2009), üniversite öğrencilerinin toplumun üretken ve başarılı bireyleri olabilmeleri için yeterli düzeyde eğitim ve temel finansal bilgi ve becerileri edinmelerinin kendileri ve toplum açısından faydalı olacağını ifade etmektedirler. Bu sebeple üniversite öğrencilerinin, iş piyasasına girmeden önce olumlu nakit yönetimi tutumlarına sahip olabilmeleri için finansal okuryazarlıklarının geliştirilmesi gerekliliğine vurgu yapmaktadırlar. Chen ve Volpe (1998), 14 Amerikan üniversitesinde okuyan yaklaşık 1000 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada, işletme ve ekonomi bölümlerinde okuyanların daha yüksek finansal okuryazar olduklarını belirlemişlerdir. Ayrıca, kadınların erkeklere oranla daha düşük seviyede finansal okuryazar olduklarını tespit etmişlerdir. Beal ve Delpachitra (2003), yaklaşık 800 üniversite öğrencisi ile yaptığı anket sonucunda, iş tecrübesi olan ve kişisel geliri yüksek olan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin yüksek olduğunu ve cinsiyet ile finansal okuryazarlık arasında Chen ve Volpe (1998) ile benzer sonuçları tespit etmişlerdir. Jorgensen (2007), lisans ve lisansüstü üniversite öğrencilerini kapsayan araştırmasında, birinci sınıf öğrencilerinden yüksek lisans öğrencilerine doğru finansal bilginin kademeli olarak arttığını ortaya koymuştur. Lantara ve Kartini (2015), Endonezya'da lisans ve lisansüstü öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada, sorulan sorulara ortalama % 45 doğru cevap verildiği ve erkek öğrencilerin, ekonomi ve işletme bölümlerinde okuyan öğrencilerin, geliri yüksek ve iş tecrübesi fazla olanların daha yüksek finansal okuryazarlık seviyesine sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Ergün (2018), Türkiye dâhil 8 Avrupa ülkesinde yaptığı çalışmada, katılımcıların kişisel finans konusunda orta düzeyde finansal okuryazar olduklarını belirlemiştir.

Araştırma Metodolojisi ve Bulgular

Son yaşanan Küresel Kriz ve içerisinde bulunduğumuz Covid pandemisi, finansal bilginin ne derece önemli olduğunu tüm kesimler için tekrar ortaya koymuştur. İş hayatına atılmadan önceki aşama olan üniversite dönemindeki gençlerin, finansal okuryazarlıklarının hangi seviyede olduğu ve bunun sonucunda nelerin yapılması gerektiği uzun zamandır üzerinde çalışılan konuların başında gelmektedir. Bu çalışmada, 2017-2018 Eğitim-Öğretim döneminde Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Bankacılık ve Finans bölümüne yerleşen öğrencilerin, finansal okuryazarlık düzeyleri belirlenmek istenmektedir. Bu öğrencilere üniversite hayatları boyunca, her güz dönemi başlangıcında aynı anket uygulaması yapılmış ve sonuçları alınmıştır. Kayıt yaptıran birinci ve ikinci öğretim toplam sayısı yaklaşık 150 civarındayken, zaman geçtikçe bu sayı azalmış ve öğretim durumları dikkate alınarak anket toplam 100 öğrenci (50 birinci, 50 ikinci öğretim) üzerinden değerlendirmeye alınmıştır. Çalışmada örneklemin yıllar itibariyle farklılık göstermesi, çalışma dönemi içerisinde okulu bırakan, yatay geçiş yapan veya anketteki bilgileri eksik dolduranlardan dolayı meydana gelmektedir. Bundan dolayı analiz sonuçlarının yorumlanma aşamasında yaşanan bu kısıt göz önünde bulundurulmaktadır.

Anket formu, finansal okuryazarlık ile ilgili bazı çalışmalarda (Lusardi, 2008; Louw, Fouché ve Oberholzer, 2013; Kılıç, Ata ve Seyrek, 2015) kullanılan sorular yeniden elden geçirilerek ve araştırmacı tarafından hazırlanan soruların da eklenmesiyle 50 sorudan ve 8 bölümden meydana gelmektedir. Anket çalışması Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'nun 04.11.2020 tarih ve GO 2020/286 karar numarası ile etik kurulu onayı alınarak gerçekleştirilmiştir.

Ankette yer alan sorulara verilen her doğru cevap 1, yanlış cevap ise 0 puan olarak tanımlanmakta ve katılımcılar en yüksek 50 puan alabilmektedir. Finansal okuryazarlık seviyelerinin tespiti aşamasında, Mandell (2008)'in çalışması göz önünde bulundurularak şu yöntem uygulanmaktadır: 36 ve üzeri bir puan alan yüksek; 25 ile 35 arası puan alan orta; 18 ile 24 arası puan alan düşük ve 17 ve altı puan alan ise çok düşük olarak ifade edilmektedir.

Tablo 1: Katılımcıların Sınıflarına Göre Finansal Okuryazarlık Düzeyleri (Kişi)

Finansal Okuryazarlık Düzeyi	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
Yüksek	12	10	40	45
Orta	43	60	33	55
Düşük	24	26	15	0
Çok Düşük	21	4	12	0
Toplam	100	100	100	100

Tablo 1'de katılımcıların sınıflarına göre zaman içerisindeki finansal okuryazarlık düzeyleri gösterilmektedir. 1. sınıftan 4. sınıfa kadar bakıldığında düşük ve çok düşük düzeyden orta ve yüksek düzeye doğru bir artış olduğu görülmektedir. 1. sınıfta katılımcıların % 45'i düşük ve çok düşük düzeyde

iken; 2. sınıfta % 30; 3. sınıfta % 27 ve 4. sınıfta % 0 olarak devam etmektedir. Orta ve yüksek düzeyde finansal okuryazar oranına bakıldığında ise tersi durum söz konusudur. 1. sınıfta % 55 iken; 2. sınıfta % 70; 3. sınıfta % 73 ve 4. sınıfta % 100 olduğu tespit edilmiştir. Bu durumu, öğrencilerin finansal konularda eğitim aldıkça finansal okuryazarlıklarının arttığı şeklinde yorumlamak mümkündür. Genel olarak bakıldığında öğrencilerin, 3. sınıf hariç (yüksek) tüm sınıf düzeylerinde orta düzeyde finansal okuryazar oldukları ortaya konmaktadır.

Tablo 2: Katılımcıların Finansal Okuryazarlık Alt Düzey Başlıklarına Göre Doğru Cevap Ortalamaları

Finansal Okuryazarlık Alt Düzey Başlıkları	Doğru Cevap Ortalamaları			
	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
Temel Düzeyde Ekonomi ve Finans (11 Soru)	4,2900	6,5000	6,8500	9,0000
Bireysel Bankacılık(9 Soru)	3,8600	5,3800	5,5900	6,1300
Emeklilik ve Sigortacılık(5 Soru)	3,3200	3,5000	3,7800	4,1500
Finansal Tablolar(4 Soru)	2,3900	2,8200	2,4200	3,0400
Yatırım(7 Soru)	2,1900	2,5700	3,2700	3,6900
İleri Düzey Ekonomi ve Finans(8 Soru)	1,7100	2,6800	3,6300	4,8800
Matematik ve Faiz Hesaplamaları(6 Soru)	3,4800	3,8700	3,5400	4,0000

Tablo 2’de, öğrencilerin finansal okuryazarlık alt düzey başlıklarındaki sorulara vermiş oldukları doğru cevap ortalamaları sınıf durumlarına göre gösterilmektedir. Öğrencilerin sınıf ilerledikçe doğru cevap ortalamalarının, neredeyse her sınıfta ve her alt düzeyde arttığı görülmektedir. Buna tek istisna Finansal Tablolar alt başlığında 3. sınıfta rastlanmaktadır. Bu sonuç, finans eğitimi aldıkça öğrencilerin finansal okuryazarlık alt düzeylerine olan hâkimiyetlerinin arttığı şeklinde yorumlanabilmektedir.

Tablo 3: 1. Sınıf İçin Katılımcıların Farklı Değişkenlere Ait t-testi Sonuçları

Değişkenler	Kişi Sayısı	Ort. Başarı Puanı	t Değeri	Anlamlılık Değeri	
Cinsiyet	Erkek	42	2,5000	,354	0,724
	Kadın	58	2,4310		
Öğretim Durumu	1.Öğretim	50	2,4200	-,416	0,678
	2.Öğretim	50	2,5000		
Kredi Kartı	Evet	23	2,7391	1,605	0,112
	Hayır	77	2,3766		
İnternet Bankacılığı	Evet	42	2,5000	,354	0,724
	Hayır	58	2,4310		
Döviz alım-satımı	Evet	11	2,2727	-,685	0,495
	Hayır	89	2,4831		

Katılımcıların 1. sınıf sonuçları dikkate alındığında cinsiyet, öğretim durumu, kredi kartının olması, internet bankacılığını kullanması ve döviz alım-satımı yapma durumları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında bir farklılık olmadığı, Tablo 3’te yer alan anlamlılık değerinin % 5 düzeyinde anlamlı sonuç vermemesinden tespit edilmiştir.

Tablo 4: 1. Sınıf İçin Katılımcıların Anne-Baba Eğitim Seviyeleri ile Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları

	Anne-Baba Eğitim Seviyesi		
	Kişi Sayısı	F	Anlamlılık Değeri
Ortalama Başarı Düzeyi	100	0,265	0,851

Tablo 4'te katılımcıların 1. sınıftayken vermiş oldukları cevaplar dikkate alındığında, anne-baba eğitim seviyeleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 5: 2. Sınıf İçin Katılımcıların Farklı Değişkenlere Ait t-testi Sonuçları

Değişkenler	Kişi Sayısı	Ort. Başarı Puanı	t Değeri	Anlamlılık Değeri	
Cinsiyet	Erkek	30	2,9667	2,010	0,047*
	Kadın	70	2,6714		
Öğretim Durumu	1.Öğretim	50	2,8600	1,472	0,144
	2.Öğretim	50	2,6600		
Kredi Kartı	Evet	57	2,7193	-,684	0,496
	Hayır	43	2,8140		
İnternet Bankacılığı	Evet	89	2,7416	-,765	0,446
	Hayır	11	2,9091		
Döviz alım-satımı	Evet	24	2,7917	,259	0,796
	Hayır	76	2,7500		

Katılımcıların 2. sınıf cevapları dikkate alındığında, cinsiyet ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında % 5 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir sonucun olduğu belirlenmiştir. Ortalama başarı puanının erkek öğrencilerde kadın öğrencilere göre daha fazla bulunması, finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır.

Tablo 6: 2. Sınıf İçin Katılımcıların Anne-Baba Eğitim Seviyeleri ile Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları

	Anne-Baba Eğitim Seviyesi		
	Kişi Sayısı	F	Anlamlılık Değeri
Ortalama Başarı Düzeyi	100	0,329	0,804

Tablo 6'da yer alan bilgilere göre, katılımcıların 2. sınıftayken anne-baba eğitim seviyeleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 7: 3. Sınıf İçin Katılımcıların Farklı Değişkenlere Ait t-testi Sonuçları

Değişkenler	Kişi Sayısı	Ort. Başarı Puanı	t Değeri	Anlamlılık Değeri	
Cinsiyet	Erkek	25	3,0400	,169	0,866
	Kadın	75	3,0000		
Öğretim Durumu	1.Öğretim	50	3,0200	,098	0,922
	2.Öğretim	50	3,0000		

Kredi Kartı	Evet	46	3,2826	2,591	0,011*
	Hayır	54	2,7778		
İnternet Bankacılığı	Evet	76	3,1842	3,176	0,002*
	Hayır	24	2,4583		
Döviz alım-satımı	Evet	24	3,6250	4,798	0,000*
	Hayır	76	2,8158		

Katılımcıların 3. sınıftayken vermiş oldukları cevaplara göre, kredi kartının olması, internet bankacılığını kullanması, döviz alım-satımı yapması ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Tablo 7’deki sonuçlara göre, kredi kartı olanların olmayanlara göre; internet bankacılığını kullananların kullanmayanlara göre ve daha önce döviz alım-satımı yapanların yapmayanlara göre daha yüksek bir ortalama başarı puanına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 8: 3. Sınıf İçin Katılımcıların Anne-Baba Eğitim Seviyeleri ile Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları

	Anne-Baba Eğitim Seviyesi		
	Kişi Sayısı	F	Anlamlılık Değeri
Ortalama Başarı Düzeyi	100	0,660	0,579

Tablo 8’de katılımcıların 3. sınıftayken anne-baba eğitim seviyeleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, anlamlılık değerinin % 5 seviyesinde anlamlı sonuç vermemesinden ortaya konulmuştur.

Tablo 9: 4. Sınıf İçin Katılımcıların Farklı Değişkenlere Ait t-testi Sonuçları

Değişkenler	Kişi Sayısı	Ort. Başarı Puanı	t Değeri	Anlamlılık Değeri	
Cinsiyet	Erkek	36	3,4722	,332	0,741
	Kadın	64	3,4375		
Öğretim Durumu	1.Öğretim	50	3,4400	-,199	0,843
	2.Öğretim	50	3,4600		
Kredi Kartı	Evet	68	3,4118	-1,116	0,267
	Hayır	32	3,5312		
İnternet Bankacılığı	Evet	97	3,4536	,409	0,684
	Hayır	3	3,3333		
Döviz alım-satımı	Evet	39	3,4615	,184	0,855
	Hayır	61	3,4426		

Tablo 9’da katılımcıların 4. sınıftayken anket sorularına vermiş oldukları cevaplara göre cinsiyet, öğretim durumu, kredi kartının olması, internet bankacılığını kullanması ve döviz alım-satımı yapması ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 10: 4. Sınıf İçin Katılımcıların Anne-Baba Eğitim Seviyeleri ile Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları

	Anne-Baba Eğitim Seviyesi		
	Kişi Sayısı	F	Anlamlılık Değeri
Ortalama Başarı Düzeyi	100	6,663	0,000*

Katılımcıların anne-baba eğitim seviyeleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu, Tablo 10'da yer alan anlamlılık değerinin %5 düzeyinde anlamlı çıkmasından anlaşılmaktadır.

Tablo 11: 4. Sınıf İçin Katılımcıların Anne-Baba Eğitim Seviyeleri İle Finansal Okuryazarlık Düzeyi İlişkisinin Tukey Testi

Anne-Baba Eğitim Seviyesi (I)	Anne-Baba Eğitim Seviyesi (J)	Ortalama Fark	Standart Hata	Anlamlılık Değeri
İlkokul	Ortaokul	,45278*	,11624	,001*
	Lise	,38088*	,13512	,029*
	Üniversite	,23750	,13805	,319
Ortaokul	İlkokul	-,45278*	,11624	,001*
	Lise	-,07190	,14449	,959
	Üniversite	-,21528	,14724	,464
Lise	İlkokul	-,38088*	,13512	,029*
	Ortaokul	,07190	,14449	,959
	Üniversite	-,14338	,16255	,814
Üniversite	İlkokul	-,23750	,13805	,319
	Ortaokul	,21528	,14724	,464
	Lise	,14338	,16255	,814

4. sınıf için katılımcıların anne-baba eğitim seviyeleri ile finansal okuryazarlık düzeyi ilişkisinin Tukey testi sonuçlarına göre, katılımcıların anne-baba eğitim seviyeleri ilkökul olanlar ile ortaokul ve lise olanlar arasında; ortaokul ile ilkökul olanlar arasında ve son olarak lise ile ilkökul olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Sonuç

Finansal piyasalarda yaşanan reformlar ve dünya genelinde sosyal destek yapısındaki değişimler, bireylerin kendi tasarruflarını değerlendirme ve ekonomik geleceklerini garanti altına alabilme noktasındaki sorumluluklarını artırmıştır. Artan sorumluluk ile beraber, bireyler daha dikkatli ve seçici olmak durumunda kalmışlardır. Kendini finansal anlamda koruma içgüdüğü, bireyleri finansal anlamda daha iyi ve doğru bilgiye ulaşmaya yönlendirmiştir. Finansal anlamda kendisini geliştirebilen bireyler tüketici, üretici, yatırımcı ve vatandaş olarak daha bilinçli kararlar alabilecektir. Son zamanlarda ortaya çıkan pandemi, enerji ve tarımsal ürünlerdeki fiyat artışları gibi sebeplerden ötürü, ülkeler ve bireyler çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Ekonomik ve finansal çalkantı zamanlarında belirsizlik hat safhada olduğundan, finansal anlamda eldeki parayı iyi yönetebilme daha da önem kazanmıştır. Son küresel finans krizine, finansal bilgi ve beceri eksikliğinin de etkisinin olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Özellikle genç olan çoğu bireyin bütçeleme, yatırım, kredi ve harcama gibi kişisel finans konuları

hakkında yeterince bilgiye sahip olmaması yanlış finansal kararlar almalarına sebebiyet vermiştir. Alınan bu yanlış kararlar da mevcut ekonomik zorluk veya krizlerin büyümesine ve daha da yayılmasına imkân sunmuştur.

Finansal okuryazarlık, sağlam finansal kararlar almak ve sonucunda kişisel finansal refahı sağlamak için gerekli olan farkındalık, bilgi, beceri, tutum ve davranışların bir kombinasyonu olarak ifade edilmektedir. Kişisel finansal okuryazarlığın, sosyal hayatın gerçekleriyle yüzleşmede temel finansal sermaye olması beklenmektedir. Eğer öğrencilere iş hayatına atıldıktan sonra kazandıkları gelirleri ile kendileri için faydalı ve doğru nasıl finansal kararlar almaları gerektiği öğretilir ise işte o zaman hem kendi refahları yükselecek hem de ülke ekonomisi büyüme imkânına sahip olabilecektir. İşte bu yüzden finansal okuryazarlık üzerinde durulması gereken konuların başında gelmektedir.

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık durumlarının üniversite hayatları boyunca nasıl değişiklik gösterdiğini tespit edebilmek amacıyla yapılmıştır. Bankacılık ve Finans bölümüne bundan 4 yıl önce yerleşen öğrencilere her yıl dönem başında aynı anket uygulanmış ve yıllar itibariyle öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin durumu belirlenmeye çalışılmıştır. Bunun yapılmasının sebebi, aynı öğrenci grubu üzerinde anketi uygulayarak almış oldukları derslerin kendi kişisel finansal okuryazarlık seviyeleri üzerinde artırıcı etkisinin olup olmadığını ortaya koyabilmektir. Çünkü bu bölümü okuyan öğrenciler zaten belirli bir finans eğitimi aldıklarından dolayı bunun yanında kendilerini de geliştirebilme imkânına ulaşabilmişler mi bunu da görebilmek amaçlanmıştır. Örneklem içerisinde yer alan öğrencilerden okulu bırakan, yatay geçiş yapan veya anketi eksik dolduran öğrenci sayısındaki farklılıklardan dolayı yıldan yıla değişiklikler yaşanmıştır. Bundan dolayı anket uygulamasına tam anlamıyla katılan öğrencilerde yaşanan farklılık durumlarını dikkate alarak yorumlamaları göz önünde bulundurmanın daha faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu durum aynı zamanda çalışmanın en önemli kısıtını oluşturmaktadır.

Çalışma sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinde, 1. sınıftan 4. sınıfa kadar bakıldığında düşük ve çok düşük düzeyden, orta ve yüksek düzeye doğru bir artış olduğu tespit edilmiş ve bu sonuç Jorgensen (2007) tarafından yapılan çalışma ile benzerlik göstermektedir. Bu durumu, öğrencilerin finansal konularda eğitim aldıkça finansal okuryazarlıklarının arttığı şeklinde yorumlamak mümkündür. Çünkü öğrenciler, üniversitenin ilk yıllarında daha genel dersler alarak başlamakta ancak 2. ve 3. sınıftan itibaren alanlarıyla alakalı derslerin ağırlığı arttığı için finansal bilgilerinin de arttığı düşünülmektedir. Genel olarak bakıldığında öğrencilerin Ergün (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada olduğu gibi, 3. sınıf hariç (yüksek) tüm sınıf düzeylerinde orta düzeyde finansal okuryazar oldukları ortaya konulmuştur. Öğrencilerin finansal okuryazarlık alt düzey başlıklarında yer alan sorulara vermiş oldukları doğru cevap ortalamalarının, sınıf ilerledikçe neredeyse (Finansal Tablolar alt başlığında 3. Sınıf hariç) her sınıfta ve her alt düzeyde arttığı belirlenmiştir. Bu sonuç, finans eğitimi aldıkça öğrencilerin finansal okuryazarlık alt düzeylerine olan hâkimiyetlerinin de arttığı şeklinde yorumlanabilmektedir.

Finansal okuryazarlık düzeyleri ile demografik değişkenler arasındaki duruma bakıldığında farklı sonuçlar göze çarpmaktadır. Cinsiyet açısından sadece 2. sınıf düzeyinde bir farklılık olduğu ve erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç üniversite özelinde Lantara ve Kartini (2015) ile Lusardi ve Mitchell (2011), Klapper, Lusardi ve Panos (2012) ve Agarwal ve diğerleri (2015) çalışmaları ile benzerliği ifade etmektedir. Öğretim durumu açısından bakıldığında, hiçbir sınıf düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Kredi kartının olması, internet bankacılığını kullanması ve döviz alım-satımı yapması ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında sadece 3. sınıf düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Kredi kartı olanların olmayanlara göre; internet bankacılığını kullananların kullanmayanlara göre ve daha önce döviz alım-satımı yapanların yapmayanlara göre daha yüksek finansal okuryazarlık seviyesine sahip oldukları ortaya konulmuştur. Anne-baba eğitim seviyesi ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında ise sadece 4. sınıf düzeyinde anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Öğrencilerin anne-baba eğitim seviyeleri ilkokul olanlar ile ortaokul ve lise olanlar arasında; ortaokul ile ilkokul olanlar arasında ve son olarak lise ile ilkokul olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışma üniversite öğrencilerinin finans alanında eğitim aldıkça finansal okuryazarlık düzeylerinin arttığını gösterdiği için, üniversite öğrencilerine finans alanına yönelik ders ve eğitimlerin verilmesi yoluyla ülkedeki finansal okuryazarlık düzeyinin yükselebileceği ve bu sayede birçok avantajdan faydalanılabileceği düşünülmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyinin yükselmesi: bireylerin refah düzeylerinin artmasına, finansal tercihlerinin daha doğru ve etkin olmasına, birikimlerin verimli alanlara kanalize edilmesine, ülke ekonomisinin büyümesine, finansal piyasaların büyümesine ve derinlik kazanmasına, alternatif yatırım araçlarının avantaj ve dezavantajlarının bilinebilmesine, portföy tercihlerinin daha rasyonel ve akılcı yapılabilmesine, uluslararası piyasalarda meydana gelen önemli olaylar karşısında kişisel portföylerinin yönetilebilmesine, kriz ve pandemi gibi dönemlerde hem birey hem de ülke olarak daha mantıklı ve doğru finansal stratejilerin ortaya konulabilmesine, öğrencilerin iş hayatına atıldıklarında kişisel gelirlerini kullanabilmelerine ve bunun gibi daha birçok kazanımın birey ve ülke açısından elde edilebilmesine yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Agarwal, S., Amromin, G., Ben-David, I., Chomsisengphet, S. ve Evanoff, D. D. (2015). Financial literacy and financial planning: evidence from India. *Journal of Housing Economics*, 27, 4-21. <https://doi.org/10.1016/j.jhe.2015.02.003>
- Agarwalla, S. K., Barua, S., Jacob, J. ve Varma, J. R. (2012). A Survey of Financial Literacy Among Students, Young Employees and the Retired in India. Indian Institute of Management Ahmedabad, Ahmedabad, 1-32.
- Ak Bingül, B., Türk, A. ve Ak, R. (2020). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlığı: Kırklareli üniversitesi örneği. *Journal of History School*, 44, 613-630. <http://dx.doi.org/10.29228/joh.40200>

- Al-Tamimi, H. A. H. ve Kalli, A. A. B. (2009). Financial literacy and investment decisions of UAE investors. *The Journal of Risk Finance*, 10 (5), 500-516. <https://doi.org/10.1108/15265940911001402>
- ANZ Bank (2003). ANZ survey of adult financial literacy in Australia – final report. Roy Morgan Research, Melbourne, 1-77.
- ANZ Bank (2005). ANZ survey of adult financial literacy in Australia: final report. ACNielsen Research, Melbourne.
- ANZ Bank (2015). ANZ survey of adult financial literacy in Australia: summary of findings. The Social Research Center, s. 1-14.
- Arslan, Ö. (2020). Üniversite öğrencilerinde finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: Sivas cumhuriyet üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesi örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (1), 227-257. <https://doi.org/10.33437/ksusb.556576>
- Baltacı, N. ve Küçük, E. (2020). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma: doğu Karadeniz örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 11 (3), 846-857. dergipark.org.tr/tr/pub/gumus/issue/57505/690169
- Beal, D. J. ve Delpachitra, S. B. (2003). Financial literacy among Australian university students. *Economic Papers*, 22 (1), 65-78. <https://doi.org/10.1111/j.1759-3441.2003.tb00337.x>
- Beckmann, E. (2013). Financial literacy and household savings in Romania. *Numeracy*, 6 (2), 1-22. <http://dx.doi.org/10.5038/1936-4660.6.2.9>
- Beverly, S. G. ve Burkhalter, E. K. (2005). Improving the financial literacy and practices of youths. *Children & Schools*, 27 (2), 121–124. <https://doi.org/10.1093/cs/27.2.121>
- Bongini, P., Trivellato, P. ve Zenga, M. (2012). Measuring financial literacy among students: an application of rasch analysis. *Electronic Journal Applied Statistical Analysis*, 5 (3), 425-430. DOI: 10.1285/i20705948v5n3p425
- Borodich, S., Deplazes, S., Kardash, N. ve Kovzik, A. (2010). Comparative analysis of the levels of financial literacy among students in the U.S., Belarus, and Japan. *Journal of Economics and Economic Education Research*, 11 (3), 71-86. <https://www.abacademies.org/articles/jeeervol11no32010.pdf>
- Bönte, W. ve Filipiak, U. (2012). Financial literacy, information flows, and caste affiliation: empirical evidence from India. *Journal of Banking and Finance*, 36 (12), 3399–3414. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2012.07.028>
- Campbell, J. Y. (2006). Household finance. *Journal of Finance*, 61 (4), 1553–1604. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.2006.00883.x>
- Chang, Y., Regina, C. ve Hanna, S. (1992). Consumer credit search Behaviour. *Journal of Consumer Studies and Home Economics*, 16 (3), 207-227. <https://doi.org/10.1111/j.1470-6431.1992.tb00513.x>
- Chen, H. ve Volpe, R. P. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial Services Review*, 7 (2), 107–128. [https://doi.org/10.1016/S1057-0810\(99\)80006-7](https://doi.org/10.1016/S1057-0810(99)80006-7)
- Danes, S. M. ve Hira, T. K. (1987). Money management knowledge of college students. *Journal of Student Financial Aid*, 17 (1), 4-16. <https://ir.library.louisville.edu/jsfa/vol17/iss1/1>
- Ergün, B., Şahin, A. ve Ergin, E. (2014). Finansal okuryazarlık: işletme bölümü öğrencileri üzerine bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (34), 847-864.

- Ergün, K. (2018). Financial literacy among university students: a study in eight European countries. *International Journal of Consumer Studies*, 42 (1), 2-15. <https://doi.org/10.1111/ijcs.12408>
- Erner, C., Goedde-Menke, M. ve Oberste, M. (2016). Financial literacy of high school students: evidence from Germany. *The Journal of Economic Education*, 47 (2), 95-105. <https://doi.org/10.1080/00220485.2016.1146102>
- Gerardi, K. S., Goette, L. ve Meier, S. (2010). Financial literacy and subprime mortgage delinquency: evidence from a survey matched to administrative data, FRB Atlanta Working Paper 2010-10, Federal Reserve Bank of Atlanta.
- Hilgert, M. A., Hogarth, J. M. ve Beverly, S. G. (2003). Household financial management: the connection between knowledge and behavior. *Federal Reserve Bulletin* 89 (7), 309-322.
- Isomidinova, G. ve Singh, J. S. K. (2017). Determinants of financial literacy: a quantitative study among young students in Tashkent, Uzbekistan. *Electronic Journal of Business & Management*, 2 (1), 61-75. https://ejbm.sites.apiit.edu.my/files/2018/05/Paper6_Determinants_Of_Financial_Literacy_A_Quantitative_Study_Among_Young_Students_In_Tashkent.pdf
- Jang, K., Hahn, J. ve Park, H. J. (2014). Comparison of financial literacy between Korean and U.S. high school students. *International Review of Economics Education*, 16, 22-38. DOI: 10.1016/j.iree.2014.07.003
- Jorgensen, B. L. (2007). Financial literacy of college students: parental and peer influences. Virginia Polytechnic Institute and State University, Blacksburg, Virginia (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 1-82.
- Kaya, M. ve Güneş, H. (2019). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin analizi: bankacılık ve finans bölümü öğrencileri üzerine bir uygulama. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11 (28), 295-305. <https://doi.org/10.20875/makusobed.512569>
- Kılıç, Y., Ata, H. A. ve Seyrek, İ. E. (2015). Finansal okuryazarlık: üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 66, 129-150.
- Kiliyanni, A. L. ve Sivaraman, S. (2016). The perception-reality gap in financial literacy: evidence from the most literate state in India. *International Review of Economics Education*, 23, 47-64. <https://doi.org/10.1016/j.iree.2016.07.001>
- Klapper, L. F, Lusardi, A. ve Panos, G. A. (2012). *Financial Literacy And The Financial Crisis*. NBER Working Paper No. 17930, 1-54.
- Kocabıyık, T. ve Teker, T. (2018). Finansal okuryazarlık: Süleyman Demirel üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (2), 117-144. <https://doi.org/10.30692/sisad.440645>
- Lantara, I W. N. ve Kartini, N. K. R. (2015). Financial literacy among university students: empirical evidence from Indonesia. *Journal of Indonesian Economy and Business*, 30 (3), 247-256. <https://doi.org/10.22146/jieb.10314>
- Louw, J., Fouché, J. ve Oberholzer, M. (2013). Financial literacy needs of South African third-year university students. *International Business & Economics Research Journal*, 12 (4), 439-450. <https://doi.org/10.19030/iber.v12i4.7742>
- Lusardi, A. (2008). *Financial literacy: an essential tool for informed consumer choice?*, National Bureau Of Economic Research Workin Paper 14084, 1-29. DOI 10.3386/w14084
- Lusardi, A. ve Mitchell, O. S. (2011). Financial literacy around the world: an overview. *Journal of Pension Economics and Finance*, 10 (4), 497-508. <https://doi.org/10.1017/S1474747211000448>

- Lusardi, A., Mitchell, O. S. ve Curto, V. (2010). Financial literacy among the Young. *Journal of Consumer Affairs*, 44 (2), 358–380. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01173.x>
- Lusardi, A. ve Tufano, P. (2009). *Debt Literacy, Financial Experiences, and Overindebtedness*. NBER Working Paper No. 14808, Cambridge.
- Mandell, L. (2008). The Financial Literacy of Young American Adults, Results of the 2008 National Jump\$tart Coalition Survey of High School Seniors and College Students. The Jump\$tart Coalition for Personal Financial Literacy, Washington, 1-253.
- Marriott, P. (2007). An analysis of first experience students' financial awareness and attitude to debt in a post-1992 UK University. *Higher Education Quarterly*, 61 (4), 498-519. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2273.2007.00369.x>
- Martin, A. ve Oliva, J. C. (2001). Teaching children about money: applications of social learning and cognitive learning developmental theories. *Journal of Family and Consumer Sciences*, 93 (2), 26-29.
- Moore, D. L. (2003). Survey of Financial Literacy in Washington State: Knowledge, Behavior, Attitudes, and Experiences, Social and Economic Sciences Research Center. Technical Report 03-39, Washington State University.
- Nidar, S. R. ve Bestari, S. (2012). Personal financial literacy among university students (case study at padjadjaran university students, Bandung, Indonesia). *World Journal of Social Sciences*, 2 (4), 162-171.
- OECD (2005). *Improving Financial Literacy: Analysis of Issues and Policies*. OECD Publishing, Paris.
- Özbay, M. ve Yaşa Özeltürkay, E. (2021). Z kuşağının finansal okuryazarlık düzeyinin ölçülmesi: Adana ili örneği. *EYÜ İİBF Dergisi*, 3 (1), 1-12. <https://doi.org/10.46482/ebyuifbdergi.841544>
- Perry, V. G. ve Morris, M. D. (2005). Who is in control? the role of self-perception, knowledge, and income in explaining consumer financial behavior. *The Journal of Consumer Affairs*, 39 (2), 299-313. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2005.00016.x>
- Rosacker, K. M., Ragothaman, S. ve Gillispie, M. (2009). Financial literacy of freshmen business school students. *College Student Journal*, 43 (2), 391-399.
- Sönmez, Y. ve Kılıç, E. (2020). Finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Kastamonu üniversitesi örneği. *Neveşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10 (2), 479-497. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.676553>
- Stango, V. ve Zinman, J. (2009). Exponential growth bias and household finance. *Journal of Finance*, 64 (6), 2807–2849. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.2009.01518.x>
- Temizel, F. ve Bayram, F. (2011). Finansal okuryazarlık: anadolu üniversitesi iktisadi idari bilimler fakültesi (İİBF) öğrencilerine yönelik bir araştırma. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12 (1), 73-86.
- Tetik, N. (2019). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi: inönü üniversitesi örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (3), 2755-2774. <https://doi.org/10.33206/mjss.498767>
- Uyar, S. ve Atalay, I. (2021). Finansal okuryazarlık ve üniversitede verilen derslerin finansal okuryazarlık üzerine etkisi. *Muhasebe Enstitüsü Dergisi - Journal of Accounting Institute*, 64, 1-17. <https://doi.org/10.26650/MED.757866>
- Volpe, R. P., Chen, H. ve Pavlicko, J. J. (1996). Personal investment literacy among college students: a survey. *Financial Practice and Education*, 6 (2), 86–94.

Yılmaz, Y. ve Tunce, M. (2017). Finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: dicle üniversitesi iibf öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Dicle Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Uluslararası Ekonomi, Siyaset Ve Yönetim Sempozyumu Özel Sayısı, 311-322.